

XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING TASNIFIY BELGILARI

Naimova Nargiza Akbarovna

Osiyo xalqaro universiteti "Iqtisodiyot" kafedrası o'qituvchisi

ARTICLE INFO.

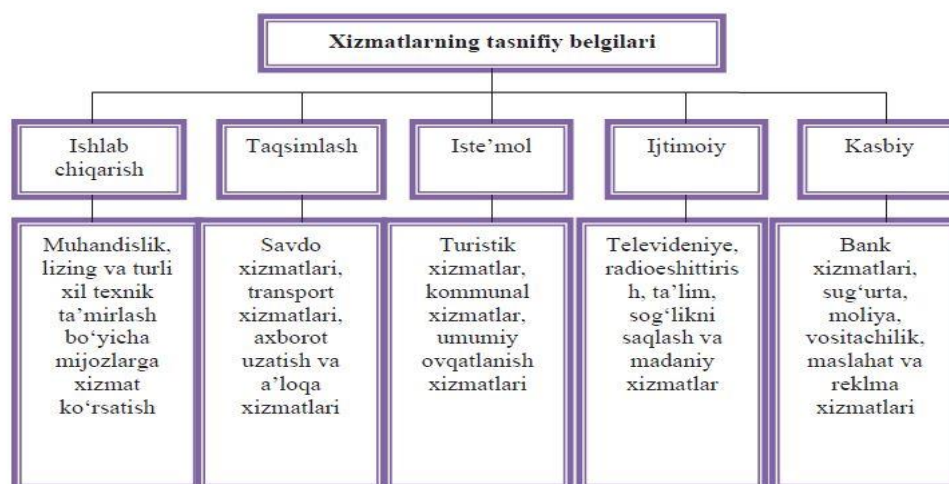
Kalit so'zlar: xizmatlar sohasining tasnifiy belgilari, menejer, korxonalar, boshqarish, xizmatlar sohasining turlari.

Annotatsiya

Ushbu maqolada ilmiy-texnik taraqqiyot jarayonida bir qator noodatiy xususiyatlarga ega bo'lgan xizmatlar paydo bo'ladi. Masalan, axborot xizmatlari an'anaviy odatdagi xizmatlardan quyidagi xususiyatlari bilan farq qiladi: axborot faoliyati natijasi ommaviy axborot vositalarida saqlanishi va yuborilishi mumkin bo'lgan hujjatlarda moddiy ifodaga ega bo'ladi, axborot faoliyatining xizmat ko'rsatish jarayoni iste'molchi va ishlab chiqaruvchi (xizmat ko'rsatuvchi) o'rtasida shaxsiy aloqalarni talab qilmaydi.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2024 LWAB.

Xizmat tushunchasini ko'rib chiqishda xizmatlar bozorini davlat tomonidan tartibga solishning muhim vositalaridan biri sifatida xizmatlarni standartlashtirishga alohida e'tibor qaratiladi. Xizmat ko'rsatishda standartlar kimyoviy tozalash, kir yuvish, mehmonxona biznesi, aloqa, sug'urta, bank, savdo, transport xizmatlari, avtomobillarga xizmat ko'rsatish kabi sohalarda qo'llanishi mumkin.

1-rasm. Xizmatlarning tasnifiy belgilari bo'yicha guruhlariga ajratilishi¹

Hozirgi kunda bir-biridan farq qiluvchi ayrim xizmatlar toifalarini ajratish tendensiyasi mavjud va ushbu toifalar bo'yicha xizmatlarni quyidagicha tasniflash mumkin.

**Xizmatlarning muayyan tasnifiy belgilari bo'yicha turlarga
ajratilishi²**

№	Xizmatlarning tasnifiy belgilari	Xizmatlar turlari
1.	Xizmatlarning turlari bo'yicha	Ishlab chiqarish; taqsimlash; kasbiy; iste'mol (ommaviy); ijtimoiy.
2.	Moddiy-buyum mazmuniga ega xizmatlar	Moddiy ishlab chiqarish xizmatlari; nomoddiy xizmatlar.
3.	O'ziga xos xususiyatlariga ko'ra	Yangi iste'mol qiymatini yaratuvchi; tovarlarning iste'mol xususiyatini tiklovchi xizmatlar; shaxsiy tavsifdagi xizmatlar.
4.	Sezuvchanlik darajasi bo'yicha	Obyekt sifatida insonga yo'naltirilgan seziluvchan xizmatlar (sog'liqni saqlash, restoran, kafe, yo'lovchi transporti); obyekt sifatida tovarlar va buyumlarga yo'naltirilgan seziluvchan xizmatlar (kimyoviy tozalash, jihozlar ta'mirlash); inson tafakkuriga yo'naltirilgan sezilmaydigan xizmatlar (ta'lim, radioeshittirish, teatr, muzey); sezilmaydigan aktivlar bilan bog'liq sezilmaydigan xizmatlar (huquqiy, sug'urta maslahat).
5.	Ishlab chiqaruvchining xarakteriga bog'liqligi bo'yicha	Insonlarga taqdim qilinadigan xizmatlar; mashina va mexanizmlarga taqdim qilinadigan xizmatlar.
6.	Xizmatlarni ko'rsatish vaqtida mijozlarning ishtirok etishiga bog'liqligi bo'yicha	Mijozning ishtirokini talab qiluvchi xizmatlar (kosmetolog, vrach); mijozning ishtirokini talab qilmaydigan xizmatlar (adabiyotlarni qidirish, maishiy xizmat buyumlarini ta'mirlash).
7.	Iste'molchilarning motivatsiyasiga bog'liq holdagi xizmatlar	Insonlarning shaxsiy zaruratini qondirishga mo'ljallangan xizmatlar (ta'lim, madaniyat, sport); korxonalar va tashkilotlarning jamoaviy ehtiyojlarini qondirishga yo'naltirilgan xizmatlar (ishbilarmonlik tavsifdagi xizmatlar); ijtimoiy ehtiyojlarni qondirishga yo'naltirilgan xizmatlar.
8.	Ishlab chiqaruvchilarning motivatsiyasiga bog'liq holdagi xizmatlar	Maqsadi foydaga yo'naltirilgan tijorat xizmatlari; muayyan ijtimoiy samarani olishga yo'naltirilgan muhtojlarga yordam berish bo'yicha xizmatlar.
9.	Xizmat ko'rsatish shakllari bo'yicha	Tomonlarning kelishuv shartlari bilan muvofiqlikda xizmatlar olish huquqini taqdim qiluvchi hujjatga asoslangan xizmatlar; Ish, dam olish, turarjoylari bo'yicha; vaqt oralig'ida amalga oshiriladigan shoshilinch xizmatlar; o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish.
10.	U yoki bu tarmoqqa tegishliligiga ko'ra	Sog'liqni saqlash, ta'lim, maishiy, kommunal, turizm, ko'chmas mulk sohasidagi, bank, axborot, moliyaviy va boshqa turdagi xizmatlar.
11.	Samaradorlikni oshirishga ta'siri bo'yicha	Progressiv xizmatlar; subyektiv xususiyatga ega xizmatlar; individual xizmatlar.

Xizmatlarning har xil turlarida nomoddiy va moddiy elementlarning nisbati bir xil emas, bu an'anaviy va noan'anaviy xizmatlarni ajratib olishga imkon beradi. Shuni ta'kidlash kerakki, turli xil xizmatlarning moddiy va nomoddiy elementlari o'rtasida turli xil nisbatlar mavjud: moddiy mahsulotning tegishli xizmatlar bilan kombinatsiyasi (masalan, kompyuterni sozlash, ta'mirlash, internetga ulanish xizmatlari bilan); oziq-ovqat xizmatlari (masalan, restoranda ovqatlanish narxi 30% bo'lishi mumkin, qolganlari oziq-ovqat sotib olish, ovqat tayyorlash, dasturxon bezash, xonasini ijaraga olish, bino va xona dizayni, avtomobil turargohi, san'atkorlar xizmatlariga to'g'ri keladi); kasallar, qariyalar, nogironlar, bolalar va boshqalarni parvarish qilish bo'yicha "sof xizmatlar" deb nomlangan xizmatlar.

Xizmatlarni taqdim qilishni faqatgina xizmat ko'rsatishni ta'minlash uchun zarur bo'lgan bajaruvchining faoliyati sifatida emas, balki jarayon sifatida hisobga olsak, uning quyidagi asosiy bosqichlarini ajratib ko'rsatish mumkin: zarur resurslar bilan ta'minlash, ijro etishning texnologik jarayoni, nazorat qilish, sinovdan o'tkazish, qabul qilish, baholash, xizmat ko'rsatish jarayoni.

Xizmat ko'rsatish jarayonida sifat ko'rsatkichlari alohida o'rin tutadi hamda ular doimiy o'zgarish va takomillashtirish jarayonida bo'ladi. Asosiy bazaviy parametrlar sifatida quyidagilarni olish mumkin: xizmat ko'rsatish vaqti (iste'molchi xizmat ko'rsatuvchi bilan o'zaro aloqada bo'lgan vaqt davri); xizmatni bajarish vaqti (xizmatni bajarish uchun belgilangan vaqt me'yori). Xizmatning iste'molchisiga ta'sir ko'rsatadigan barcha sifat parametrlari tashkilotning quyidagi ikkita ichki hujjatlarida qayd etilishi va korxonada sifat nazorati xizmati tomonidan doimiy nazoratida bo'lishi kerak: xizmat ko'rsatish qoidalari – xizmat ko'rsatish tartibi va shartlarini tartibga soluvchi talablar va standartlarni o'z ichiga olgan hujjat; xizmat ko'rsatish shartlari – xizmat ko'rsatish jarayonida iste'molchiga ta'sir ko'rsatadigan omillar majmuyini tavsiflovchi hujjat.

Shu bilan birga, ta'kidlash joizki, xizmat sifatini aniqlashda muayyan qiyinchiliklar mavjud, chunki iste'molchida uni baholash uchun aniq mezonlar mavjud emas. Biroq yuqorida aytib o'tilganidek, ishlab chiqaruvchi buni hisobga olishi kerak.

Turli xil odamlar uchun sifatli xizmat va xizmat ko'rsatish sifati bir xil narsani anglatmaydi. Hatto xaridor sifatli xizmat deganda nimani anglatishini sotuvchilar tushungan taqdirda ham, nostandart kelishmovchiliklarning oldini olishga qaratilgan xizmatni boshqarishda muammolar mavjud.

Bundan tashqari, xizmat ko'rsatuvchi xodimlar o'rtasida ham fikrlar xilma-xilligi mavjud bo'lishi mumkin, ularni mashinada ishlab chiqarilgan mahsulotga nisbatan aniq baholash ancha qiyin kechadi. Xizmatlar sifatining o'zgaruvchanligini oldini olishga urinish bilan bog'liq muammolar shu bilan kuchayib boradiki, iste'molchilar xizmatlar sifatining nomuvofiqligiga rahbariyatning e'tibor berishi kerakligiga urg'u bermaydi, buning natijasida rahbariyat sifatsiz xizmat ko'rsatish darajasidan bexabarligi tufayli tegishli choralarni ko'ra olmaydi.

Xizmatlar ko'rsatish bo'yicha faoliyat turlari iqtisodiyotning deyarli barcha sohalariga kirib borgan, shuning uchun xizmat ko'rsatish sohasi chegaralarini aniq belgilash juda mushkul. Aslida, bu haqiqatan ham xizmat ko'rsatish faoliyatining "ommalashtirish sohasi" bo'lib, u iqtisodiyotning ayrim sohalarida asosiy hisoblanadi, boshqalarida esa qisman ishtirok etadi, masalan, tog'-kon sanoati va ishlab chiqarish sanoatida. Shunday ekan, xizmat ko'rsatish sohasining eng muhim xususiyati uning xilma-xilligi, statistika fani va amaliyot uchun uning "chegaralarini" belgilash muammosi juda dolzarbdir, chunki ushbu hodisani talqin qilishning noaniqligi milliy va jahon iqtisodiyotining tuzilishini aks ettirganda bevosita namoyon bo'ladi, iqtisodiy rivojlanish natijalari, uning iqtisodiy o'sish sifati va aholi hayoti, iqtisodiy faoliyat turlarining butun majmuasi, turli darajadagi iqtisodiy jarayonlar, shu jumladan, iqtisodiyotning ayrim tarmoqlari va mintaqalari bo'yicha statistik ma'lumotlarning izchilligi va integratsiyalashuvi asosida ma'lum bir mamlakat reytingi aniqlanadi.

Servis sohasidagi korxonalarining o'rni va ahamiyatini aniqlash uchun servis iqtisodiyoti (xizmat ko'rsatish sohasi bevosita unga tegishli bo'lgan) va industrial iqtisodiyot o'rtasidagi asosiy farqlarini ajratish muhimdir.

Birinchidan, servis iqtisodiyotida korxonalar, birinchi navbatda, mijozlarning o'ziga xos ehtiyojlarini to'liq qondirish uchun samarani oshirishga qaratilgan. Industrial iqtisodiyotda esa korxonalar mahsulotlarini maksimal darajada ishlab chiqarishga intilishadi.

Ikkinchidan, xizmat ko'rsatish iqtisodiyotida foydalilik tushunchasi ham moddiy mahsulot, ham shunga mos keluvchi xizmatlarni o'z ichiga oladigan tizimlarning qanchalik mukammalligi, industrial iqtisodiyotda esa mahsulotlarning faqat moddiy jihatlari hisobga olinadi.

Uchinchidan, servis iqtisodiyotida sifat deganda, ishlab chiqaruvchining xaridorlar bilan ularning

ehtiyojlarini qondirish darajasini maksimallashtirish maqsadida munosabatlarni o'rnatishi hamda ularni doimiy kuzatib borishga bo'lgan qobiliyati tushuniladi. Industrial iqtisodiyotda sifat deganda, korxonaning o'z ishini yaxshi bajara olish qobiliyati nazarda tutiladi.

To'rtinchidan, servis iqtisodiyotida boshqaruv uslubi o'zgarib borib, bunda qabul qilinadigan qarorlarning moslashuvchanligi, tezkorligi, tarmoqli tashkil etish, manyovr erkinligi va ochiqlik uning farqli jihati sifatida qaraladi. Industrial iqtisodiyotda menejment sezilarli ravishda mexanizatsiyalashgan xususiyatga ega bo'lib, bu hal qiluvchi darajada tuzilmalarning iyerarxikligi va ularning haddan ortiq tartiblanishi bilan belgilanadi. Hozirgi zamon xo'jalik subyektlari ancha yuqori darajada rivojlangan gorizontalar aloqalar bilan ajralib turadigan va bunda ularning bo'linmalari o'rtasidagi vertikal integratsiyalashuv darajasi kamroq bo'ladigan tashkiliy tuzilmalarni yaratishga intiladilar.

Beshinchidan, servis iqtisodiyotida asosiy e'tibor moddiy-xizmat ko'rsatish tizimlarining faoliyat yuritish samaradorligiga, industrial iqtisodiyotda esa xomashyoning tayyor mahsulotga aylantirilishiga (asosiy texnologiyalarga yo'naltirish) qaratiladi.

Shunday ekan, servis iqtisodiyotida korxonalar muvaffaqiyatini belgilab beruvchi asosiy omil bo'lib uni mijozning afzal ko'rgan tizimlari va rivojlanish tendensiyalarini tushunish qobiliyati hamda mijoz talab-ehtiyojlarini iloji boricha yaxshiroq qondirishga qobiliyati namoyon bo'ladi.

Xizmatlar ko'rsatish rivojlangan bozor iqtisodiyotiga ega mamlakatlar yalpi ichki mahsuloti tarkibida sezilarli ulushga ega bo'la boshladi.

Butun dunyoda xizmatlar sohasi amalda inqilobiy xususiyatdagi o'zgarishlar bosqichini boshidan kechirmoqda, bunda an'anaviy biznes modellari tobora kam darajada yaroqli bo'lib qolmoqda. Yangi mingyillikning boshlarida xizmatlar sohasidagi yangicha tendensiyalar ta'siri ostida odam hayoti va uning ish uslublari keskin o'zgarishlarga duchor bo'lmoqda. Doimiy ravishda bu sohadagi talab-ehtiyojlarni qondirishning yangidan yangi usullari ixtiro qilinmoqda, bunda kishilar yaqin-yaqin vaqtlargacha ham mavjudligini hali o'z tasavvurlariga keltira olmagan talab-ehtiyojlarni qondirish yo'llari ham paydo bo'lib bormoqda.

Xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi ularni maqsadlar va vazifalarni amalga oshirishda asosiy qoidalarga rioya etishni nazarda tutadi. Shunga ko'ra, xizmat ko'rsatish sohasining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, ushbu sohada faoliyat yuritadigan korxonalar va tashkilotlar rivojlanishining asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. Xizmat ko'rsatish faoliyatining **maqsadga yo'naltirilganlik** tamoyili. Ushbu tamoyil xizmat ko'rsatish korxonalarida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash maqsadlarini realizatsiya qilishdan iboratdir. Iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish jarayonida amalga oshirilishi zarur bo'lgan maqsadlar qo'yilgan vazifalarning umumiy va alohida xususiyatlarini e'tiborga olgan holda xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirish yo'nalishlarini aniqlaydi.
2. Xizmatlarni realizatsiya qiluvchi shu bilan birga xaridorning yakuniy natijalariga **muvofigligi** tamoyili. Xizmatlarni realizatsiya qiluvchi hamda xaridor ish faoliyatining yakuniy natijasini (xizmat ko'rsatishning pirovard natijasi) bir-biridan farqlash kerak. Murakkablik shundan iboratki, xizmatlarni realizatsiya qiluvchi shu bilan bir qatorda uning xaridorining maqsadlari, manfaatlari va resurslari ko'pincha bir-biriga mos kelmaydi yoki aniq belgilanmagan tarzda uchraydi bo'ladi. Xizmatlarni realizatsiya qiluvchi va xaridor munosabatining pirovard natijalari o'rtasida nomuvofiqlikka qarshi kurashish uchun quyidagi choralarni amalga oshirish ularni nazoratga olish hamda tashkil etish zarur: xizmatlarni huquqiy jihatdan qo'llab-quvvatlash; riskni sug'urtalash; xizmatlarni va muayyan tartiblarni sertifikatlash va standartlashtirish; ijro sifatini nazorat qilishning maxsus tartiblarini joriy etish; vaqtni nazorat qilish; shikoyat va takliflarni tahlil qilish; shu xizmatlarni ko'rsatish yuzasidan raqobatchilarning taqqoslama tahlilini amalga oshirish.

3. Xizmatlar bozorida **talab va taklif muvofiqligini ta'minlash** ta'moyili. Xizmatlar bozorida talabning barqarorligi sharoitida xizmatlarni saqlash muhim hisoblanmaydi. Biroq talabning o'zgarib borishi natijasida korxonaning xizmat ko'rsatishi va faoliyatining rentabelligi bilan bog'liq qiyinchiliklar va shu qatorda ayrim bir muammolar yuzaga keladi. Xizmatlarni diversifikatsiyalash, tabaqalashtirish, dastlabki buyurtmalarni shakllantirish usullari, avvalambor, korxonaning tashqi muhitga ta'sir qilishi uchun mo'ljallanadi. Korxonaning ichki muhit (xodimlar, resurslar, ish vaqti) omillariga ta'sir qilish orqali xizmatlarga bo'lgan talab va taklif hajmini muvofiqlashtirish, resurslardan samarali foydalanish va korxonalar rentabelligini oshirish mumkin.
4. Xizmatlar bozorini rivojlantirishning **transversallik** tamoyili. Ushbu tamoyil xizmat ko'rsatish sohasida infratuzilmaviy va institutsional cheklovlarni bartaraf etish, hududiy iqtisodiy munosabatlarni rivojlantirish bo'yicha maqsadli dasturlarni ishlab chiqish hamda realizatsiya qilish, xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda an'analar va innovatsiyalarning integratsiyasini ta'minlash kabilarni o'z ichiga oladi.
5. Xizmat ko'rsatish sohasida **mehnat unumdorligining uzluksiz o'sishini ta'minlash va shu bilan birgalikda kuchli e'tibor qaratish**. Mazkur tamoyil xizmat ko'rsatish korxonalarini ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan rivojlantirish, ishlab chiqarilgan xizmatlarga talab va taklif muvofiqligiga erishish hamda barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash imkonini beradi.

Ushbu tamoyillar iqtisodiy qonunlarning amal qilishiga, bo'y sinishiga muvofiq namoyon bo'lib yuzaga chiqadi va sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlash imkonini beradi.

Shunday qilib, xizmat ko'rsatish korxonalarida ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati va raqobatbardoshligini oshirishga yo'naltirilgan xizmat ko'rsatish jarayonlarini intensivlashtirish alohida ahamiyatga va shu bilan bir qatorda xususiyatga ega. Bu jarayon xizmatlarni ishlab chiqarishda innovatsion boshqarish usullari va texnologiyalardan foydalanishni talab qiladi. Mazkur jarayon nafaqat xizmat ko'rsatishning innovatsion omillaridan foydalanishni, balki ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini ham oshirib boradi va shu bilan birgalikda yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Alimova, S. (2024). THE ROLE OF UZBEK PEDAGOGY IN DEVELOPING THE SPIRITUALITY OF FUTURE TEACHERS. *Modern Science and Research*, 3(5), 386-392.
2. Alimova, S. (2024). THE MAJOR FACTORS INFLUENCING ON CAREER DEVELOPMENT AND ON ADVANCE OF A CAREER LADDER. *Modern Science and Research*, 3(5), 417-425.
3. Alimova, S. (2024). THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 385-390.
4. Shamsiya, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 712-717.
5. Alimova, S. O. FEATURES OF THE STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEM OF INDUSTRIAL ENTERPRISES.
6. Shadiyev, A. K. (2023). FUNCTIONS, METHODS, MANAGEMENT DECISIONS AND SOCIAL FACTORS OF EDUCATIONAL MANAGEMENT. *American Journal of Public Diplomacy and International Studies* (2993-2157), 1(9), 87-93.
7. Шадиев, А. Х. (2020). Факторы, влияющие на развитие экотуризма. *Достижения науки и образования*, (5 (59)), 31-32.
8. Shadiyev, A. (2022). O 'QUV EKSKURSIYASI-TURIZMNI O 'QITISHNING INNOVATSION USULI SIFATIDA. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ* (buxdu. uz), 13(13).

9. Davronov, I. O., & Shadiyev, A. K. (2020). The cost-effectiveness of improving the quality of hotel services. *Academy*, (4), 40-42.
10. Khalilov, B. B. (2024). ROLE OF INTERNAL AUDITING IN INTERNATIONAL COMPANIES. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 413-419.
11. Bahromjon, X., & Nargiza, N. (2023). THE PROCEDURE FOR DRAWING UP FINANCIAL STATEMENTS IN JOINT-STOCK COMPANIES ON THE BASIS OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS. *Modern Science and Research*, 2(10), 805-811.
12. Bahodirovich, K. B. (2024). RISK-BASED FINANCIAL INSTRUMENTS: THEORIES AND CONCEPTS. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 373-378.
13. Supiyevna, B. M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 134-139.
14. Базарова, М. С., Шарипова, М., & Нуруллоев, О. (2021). “РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ” ДА АҲОЛИНИНГ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИ ХУСУСИЯТЛАРИ. САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ, 482.
15. Бобоев, А. Ч., & Базарова, М. С. (2019). Хорижий инвестицияларнинг жозибадорлигини ошириш. *Интернаука*, (22-3), 88-90.
16. Supiyevna, B. M. (2022). Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalini boshqarish tizimini takomillashtirish.
17. Bazarova, M. S., & Shahboz, K. (2022). Ways to increase the efficiency of available tourist facilities in Uzbekistan. *Scientific approach to the modern education system*, 1(10), 16-18.
18. Bazarova, M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Modern Science and Research*, 3(1), 563-567.
19. Жумаева, З. К. (2023). ПУТИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 530-533.
20. Jumayeva, Z. (2024). DEVELOPMENT OF CREATIVE INDUSTRIES AS A FACTOR OF GROWTH OF NATIONAL ECONOMY: REVIEW OF FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *Modern Science and Research*, 3(2), 241-246.
21. Jumayeva, Z. Q. (2017). THEORIES OF ENSURE STABILITY IN LABOUR MARKETS OF DEVELOPED COUNTRIES. *Инновационное развитие*, (4), 64-66.
22. Nafisa, R. (2024). Organization of Management in Small Business and Private Entrepreneurship. *Miasto Przyszłości*, 48, 503-509.
23. Junaydulloevich, A. A., Bakhridinovna, A. N., & Olimovna, R. N. Business and Product Delivery in the Context of Covid-19. *JournalNX*, 1305-1307.
24. қизи Рахмонкулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. " Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
25. Таирова, М. М., Аминова, Н. Б., & Рахманкулова, Н. О. (2020). Стратегия развития управления цепями поставок в обрабатывающей промышленности. *International scientific review*, (LXXI), 56-58.
26. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO ‘RSATISH KORXONALARINING O ‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.

27. Ibdulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KOR'SATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.
28. Ibdulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT VA UNING USULLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI.
29. Ibdulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 608-615.
30. Ikromov, E. (2024). A METHODOLOGICAL APPROACH TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, 3(5), 180-188.
31. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF ETHICS AND CULTURE IN THE INTRODUCTION OF MODERN METHODS OF MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 3(5), 171-179.
32. Ibdulloyevich, I. E. (2024). MENEJMENTNING ZAMONAVIY USLUBLARINI JORIY ETISHDA ETIKA VA MADANIYATNING AHAMIYATI.
33. Ibdulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USLUBIY YONDASHUV.
34. Zamira, J. (2024). ENSURING ECONOMIC SECURITY IN THE BANKING SECTOR. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 343-348.
35. Jumayeva, Z. (2024). IQTISODIYOT RIVOJIDA INNOVATSIYANING AHAMIYATI. *Modern Science and Research*, 3(5), 504-511.
36. Jumayeva, Z. (2024). MOLYAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI. *Modern Science and Research*, 3(5), 512-518.
37. Bustonovna, D. Z. (2024). CREATIVE THINKING AND ITS APPLICATION IN ECONOMICS.[Data set]. Zenodo.
38. To'rayevna, S. N. (2024). KORXONANING MOLYAVIY BAQARORLIGI: OMILLARI VA KO 'RSATKICHALARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 140-146.
39. To'rayevna, S. N. (2023). YETAKCHILIK USLUBI SIFATIDA MURABIYOTDAN FOYDALANISH MENEJERLARNI TAYYORLASH. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 399-408.
40. To'rayevna, S. N. (2023). DEMOKRATIYA VA IQTISODIYOT O'RTASIDAGI MUNOSABAT" SIYOSIY SHAXS" NAZARIDAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 387-394.
41. Sodiqova, N. (2023). A POLITICAL ECONOMY ANALYSIS OF ECONOMIC SECURITY. *Modern Science and Research*, 2(12), 559-568.
42. Sodiqova, N. (2024). TECHNOLOGY DISCOURSE AND THE POLITICAL ECONOMY OF NEW MEDIA. *Modern Science and Research*, 3(2), 376-384.
43. Akbarovna, N. N. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SOHALARDA VA ELEKTRON TIJORAT RIVOJLANISHIDA MAMLAKATNING IQTISODIY SALOHİYATI.
44. Akbarovna, N. N. (2024). DAVLAT SOLIQ QO 'MITASINING AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINI RAQAMLASHTIRISH STRATEGIYASI.
45. Naimova, N. (2024). STRATEGY OF MARKETING RESEARCH. *Modern Science and Research*, 3(5), 306-312.
46. Akbarovna, N. N. (2024). DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARI-MA'MURIY HUQUQ

OBJEKTY SIFATIDA. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 371-377.

47. Hakimovich, T. M. (2023). HR BOSHQARMASIDA KPI TIZIMI.
48. Toshov, M. (2024). MODERN MANAGEMENT AND DIGITALIZATION. *Modern Science and Research*, 3(5), 728-734.
49. Hakimovich, T. M. (2024). THE SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS AS A TOOL IMPROVEMENTS MANAGEMENT OF THE ORGANIZATION. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 353-358.
50. Toshov, M. (2023). HR BOSHQARMASIDA KPI TIZIMI. *Modern Science and Research*, 2(12), 470-476.
51. Toshov, M. (2023). CREATIVE ECONOMY: ESSENCE AND STRUCTURE. *Modern Science and Research*, 2(12), 499-505.
52. Toshov, M. (2023). FORMATION OF PRINCIPLES HR (HUMAN RESOURCE) BASED ON KEY INDICATORS (KPI). *Modern Science and Research*, 2(12), 477-482.
53. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion faoliyatning ahamiyati.
54. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini tavsiflovchi omillar. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 620-627.
55. Mahmudovna, G. G. (2024). Competitive strategies, the importance of using innovation in their implementation. *Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali | journal of economy and modern technology*, 3(5), 8-14.
56. Mahmudovna, Q. G. (2024). Raqobat strategiyalari, ularni amalga oshirishda innovatsiyalardan foydalanishning ahamiyati. *Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali | journal of economy and modern technology*, 3(5), 15-21.